

Vilmorus Lt

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
OŚRODEK INFORMACJI 693 - 58 - 95, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET <http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/130/2002

POCZUCIE BEZPIECZEŃSTWA, OCENA PRACY POLICJI I STOSUNEK DO KARY ŚMIERCI W NIEKTÓRYCH KRAJACH EUROPY ŚRODKOWEJ I WSCHODNIEJ

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, LIPIEC 2002

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Przedmiotem kolejnych porównywalnych badań opinii publicznej krajów Europy Środkowej i Wschodniej (prowadzonych w ramach programu CEORG) było poczucie bezpieczeństwa i ocena pracy policji. Mimo iż w porównaniu ze schyłkowymi latami minionego ustroju w Polsce znacznie wzrosła rejestrowana przestępczość (i zwiększyło się poczucie, że Polska jest krajem niebezpiecznym)¹, wciąż notuje się u nas relatywnie mniej przestępstw niż w większości krajów Europy Zachodniej, mniej też niż w Czechach i na Węgrzech. Dlatego też warto porównać opinie na ten temat uzyskane w różnych krajach regionu.

W czerwcowym badaniu², oprócz założycieli CEORG, czyli CBOS, TÁRKI z Węgier i CVVM z Czech, udział wzięli partnerzy z Litwy (Vilmorus) i Rosji (WCIOM).

POCZUCIE BEZPIECZEŃSTWA

Mieszkańcy krajów Europy Środkowej częściej deklarują poczucie bezpieczeństwa w swoim najbliższym otoczeniu niż badani z krajów b. ZSRR. Zdecydowana większość Czechów (74%), Węgrów (74%) i Polaków (72%) twierdzi, że nie odczuwa zagrożenia w miejscu zamieszkania.

Znacznie gorsze oceny w tym względzie zanotowali Rosjanie - większość z nich (62%) uważa swoją najbliższą okolicę za miejsce niebezpieczne. Litwini natomiast są w swoich opiniach podzieleni - tyle samo jest wśród nich mieszkańców okolic bezpiecznych (w subiektywnym odczuciu), co niebezpiecznych (po 48%).

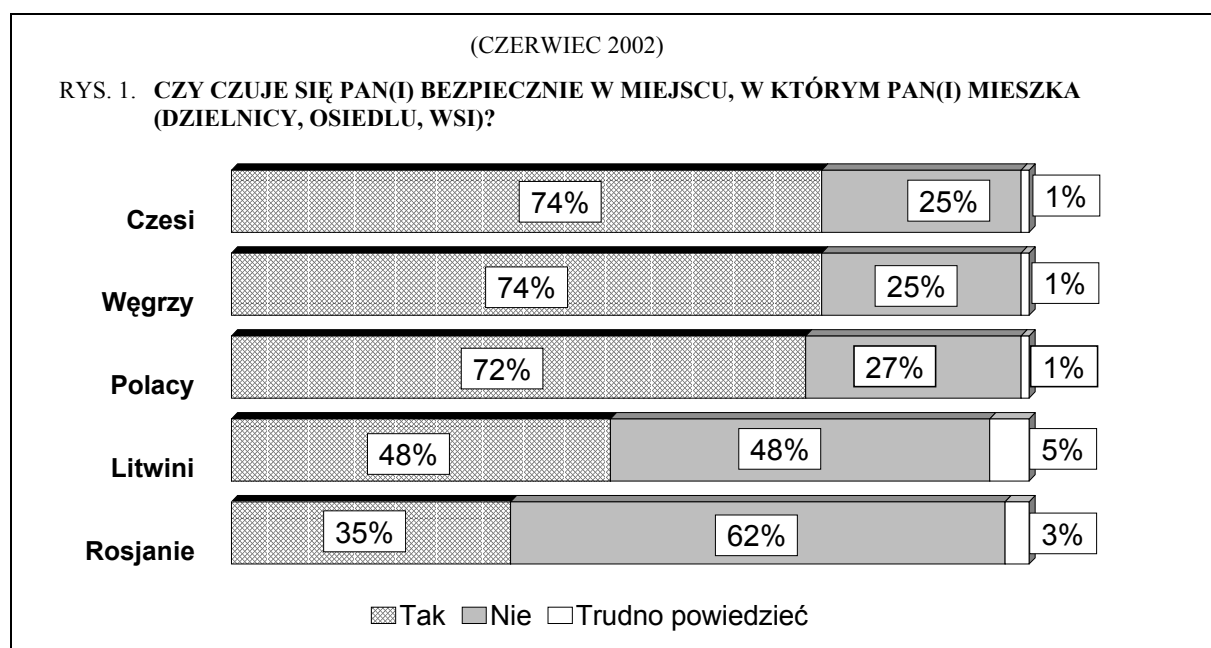
¹ Por. komunikat CBOS „Poczucie zagrożenia przestępczością”, maj 2002.

² Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (145) przeprowadzono w dniach od 7 do 10 czerwca 2002 roku na 1060-osobowej reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłej ludności Polski. Sondaż w Czechach (CVVM) zrealizowano w dniach 5-12 czerwca 2002 (N=1103); na Węgrzech (TÁRKI) 4-12 czerwca 2002 (N=1509); na Litwie (VILMORUS) 6-9 czerwca 2002 (N=1005); w Rosji (WCIOM) 14-17 czerwca 2002 (N=1600).

Od czerwca ubiegłego roku pogorszyło się poczucie bezpieczeństwa mieszkańców Republiki Czeskiej - o 9 punktów zmniejszył się odsetek Czechów uważających, że mieszkają w bezpiecznej okolicy. Litwini nieco lepiej niż przed rokiem oceniają bezpieczeństwo w swoim miejscu zamieszkania, natomiast w opiniach Polaków, Węgrów i Rosjan nie zaszły istotne zmiany.

Tabela 1

Czy czuje się Pan(i) bezpiecznie w miejscu, w którym Pan(i) mieszka (dzielnicy, osiedlu, wsi)?	Węgrzy		Polacy		Czesi		Litwini		Rosjanie	
	VI '01	VI '02	VI '01	VI '02	VI '01	VI '02	VI '01	VI '02	VI '01	VI '02
	w procentach									
Zdecydowanie tak	24	26	21	22	21	14	10	12	9	9
Raczej tak	49	48	49	50	62	60	34	36	28	26
Raczej nie	21	18	20	20	14	20	35	31	36	42
Zdecydowanie nie	6	7	8	7	3	5	17	17	23	20
Trudno powiedzieć	0	1	2	1	0	1	4	5	4	3

Nieco inaczej kształtuje się poczucie bezpieczeństwa w skali kraju. Również w tej kwestii oceny badanych z państw Europy Środkowej są lepsze niż Rosjan i Litwinów. Ponad połowa respondentów węgierskich (53%) i niespełna połowa czeskich (45%) twierdzi, że ich

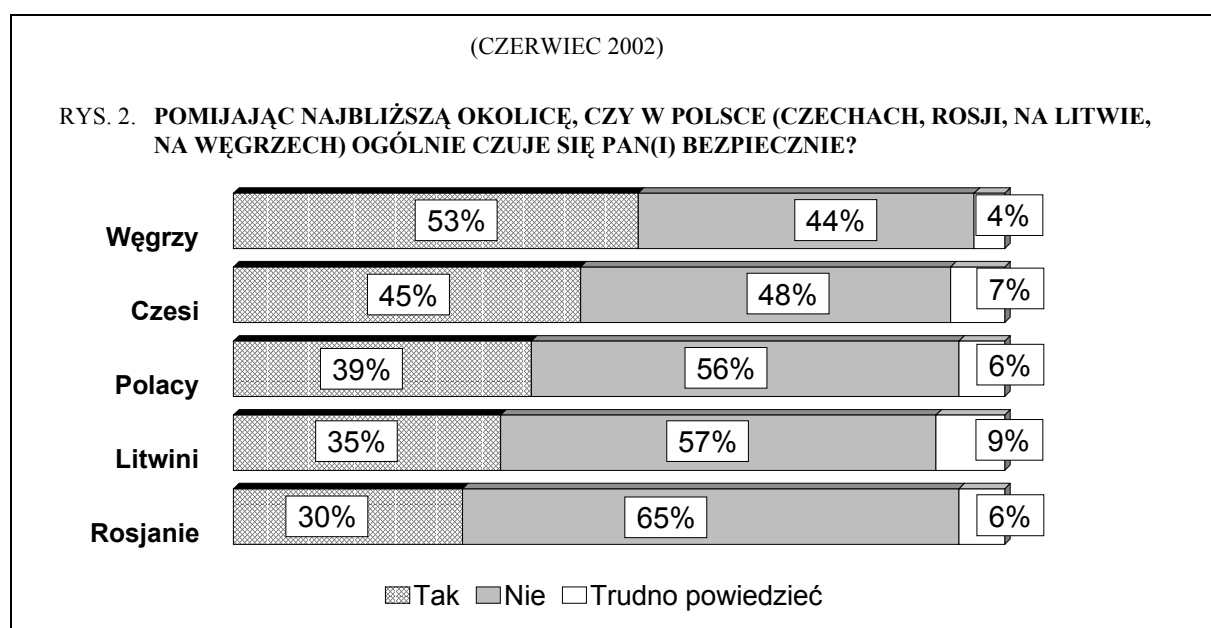
kraj jest bezpieczny. Polacy wyraźnie rzadziej (39% wskazań) deklarują, że - pomijając najbliższą okolicę - w swoim kraju ogólnie czują się bezpiecznie.

Na Litwie nieco więcej niż co trzeci ankietowany (35%) ma pozytywne zdanie o bezpieczeństwie kraju, a w Rosji - niespełna jedna trzecia (30%). Większość Rosjan (65%) nie czuje się bezpiecznie poza najbliższą okolicą.

W ciągu minionego roku poprawiły się oceny respondentów polskich, węgierskich oraz rosyjskich. Czesi natomiast wyraźnie gorzej oceniają bezpieczeństwo swojego kraju - odsetek respondentów w Republice Czeskiej, którzy nie czują się bezpiecznie poza miejscem swego zamieszkania, wzrósł od czerwca ubiegłego roku o 13 punktów.

Tabela 2

Pomijając najbliższą okolicę, czy w Polsce (Czechach, Rosji, na Litwie, na Węgrzech) ogólnie czuje się Pan(i) bezpiecznie?	Węgrzy		Polacy		Czesi		Litwini		Rosjanie	
	VI '01	VI '02	VI '01	VI '02	VI '01	VI '02	VI '01	VI '02	VI '01	VI '02
	w procentach									
Zdecydowanie tak	4	7	4	4	9	4	6	7	6	6
Raczej tak	42	46	28	35	52	41	28	28	19	24
Raczej nie	43	37	46	45	28	35	40	39	35	43
Zdecydowanie nie	9	7	16	11	7	13	19	18	27	22
Trudno powiedzieć	2	4	6	6	4	7	7	9	12	6

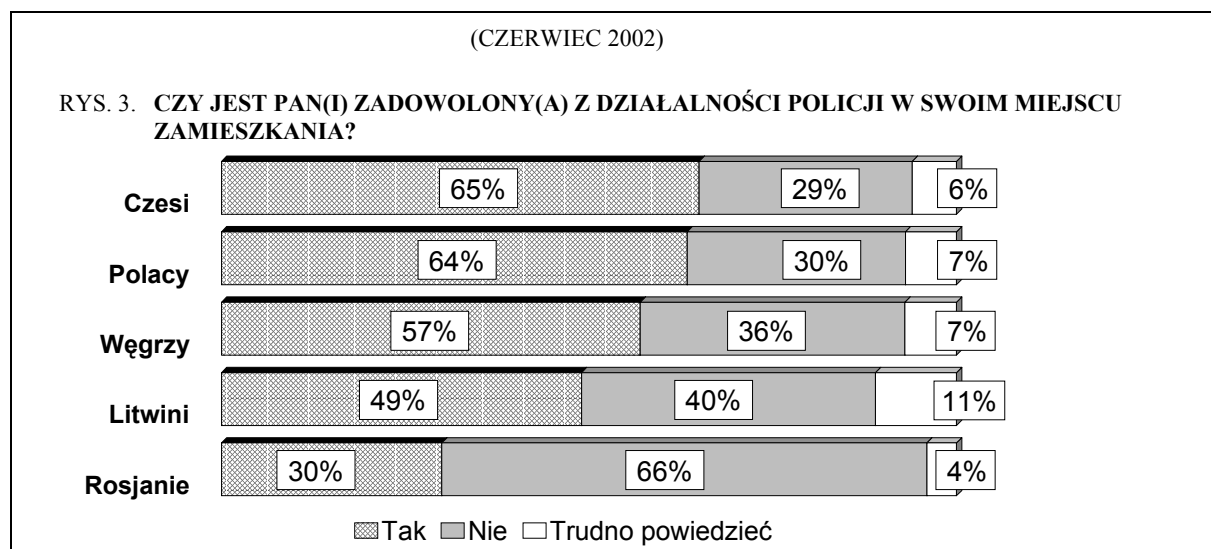
OPINIE O PRACY POLICJI

Poczucie bezpieczeństwa w najbliższej okolicy ma zapewne wpływ na opinie o działalności policji w miejscu zamieszkania. Najbardziej zadowoleni z pracy lokalnej policji są Czesi (65% ocen pozytywnych) i Polacy (64%), a nieco mniej Węgrzy (57%). Na Litwie zadowolenie z działalności sił porządkowych w miejscu zamieszkania wyraża około połowy badanych (49%), natomiast opinie Rosjan są znacznie gorsze: wskazania negatywne (66%) ponad dwukrotnie przeważają nad pozytywnymi (30%).

Polska jest jedynym spośród omawianych krajów, gdzie opinie o pracy funkcjonariuszy policji w miejscu zamieszkania są obecnie lepsze niż przed rokiem. Na Węgrzech i w Czechach oceny te uległy pogorszeniu, a w Rosji i na Litwie są niemal takie same jak rok temu.

Tabela 3

Czy jest Pan(i) zadowolony(a) z działalności policji w swoim miejscu zamieszkania?	Węgrzy		Polacy		Czesi		Litwini		Rosjanie	
	VI '01	VI '02	VI '01	VI '02	VI '01	VI '02	VI '01	VI '02	VI '01	VI '02
	w procentach									
Zdecydowanie tak	12	11	8	15	9	9	3	6	7	7
Raczej tak	54	46	48	49	60	56	45	43	21	23
Raczej nie	22	25	23	18	19	23	27	28	33	40
Zdecydowanie nie	9	11	12	12	6	6	11	12	30	26
Trudno powiedzieć	3	7	9	7	6	6	14	11	9	4

Oceny pracy policji w skali kraju są gorsze niż w miejscu zamieszkania badanych. Dotyczy to wszystkich omawianych państw, choć w przypadku Polski i Rosji różnice są stosunkowo nieduże (kilkupunktowe).

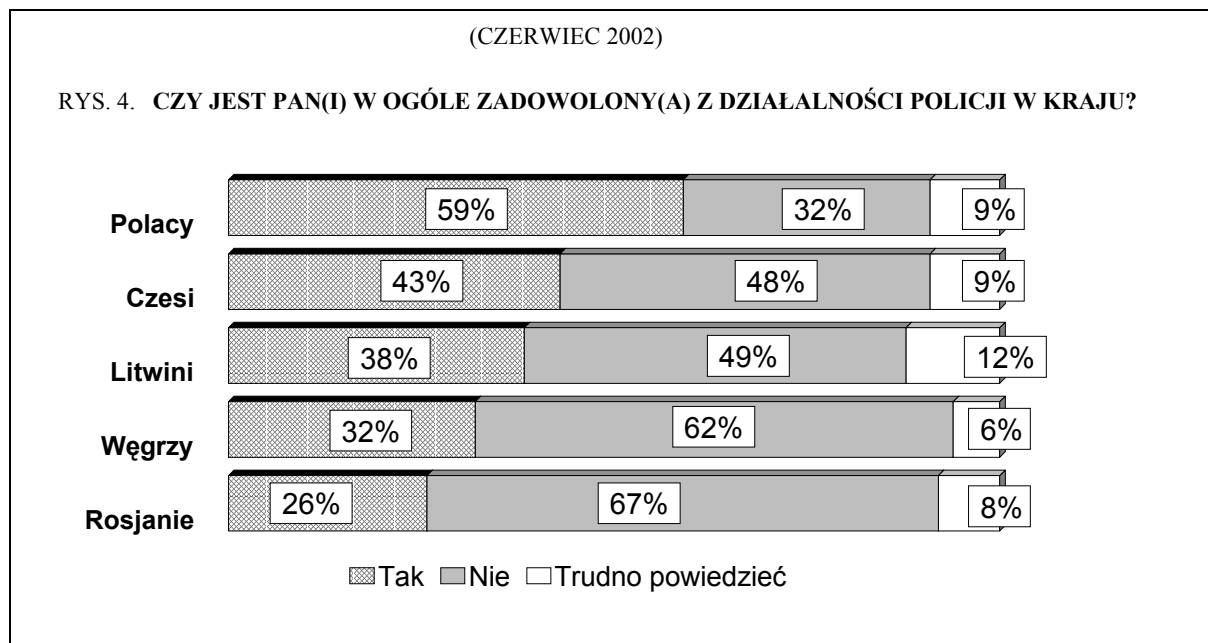
Polacy najlepiej oceniają działalność policji swojego kraju: blisko trzy piąte (59%) ma o niej dobre zdanie. Gorsze oceny zanotowali Czesi (43% jest zadowolonych) i Litwini (38%). Społeczeństwa Węgier i Rosji w większości negatywnie oceniają pracę tych służb w skali kraju (odpowiednio 62% i 67%).

W ciągu roku poprawiły się oceny działalności policji w Polsce - zadowolenie wzrosło o 11 punktów. Nieco lepsze oceny swoich służb policyjnych odnotowali też Rosjanie.

Z drugiej strony bardzo pogorszyły się oceny policji czeskiej i węgierskiej. Odsetek osób zadowolonych z pracy policji spadł na Węgrzech o 16 punktów, a w Czechach - o 18 punktów. Warto zwrócić uwagę na fakt, że w społeczeństwie czeskim ten duży spadek zadowolenia z pracy policji zbiegł się w czasie ze spadkiem poczucia bezpieczeństwa (zarówno w miejscu zamieszkania, jak i w kraju).

Tabela 4

Czy jest Pan(i) w ogóle zadowolony(a) z działalności policji w kraju?	Węgrzy		Polacy		Czesi		Litwini		Rosjanie	
	VI '01	VI '02	VI '01	VI '02	VI '01	VI '02	VI '01	VI '02	VI '01	VI '02
	w procentach									
Zdecydowanie tak	3	2	4	7	9	4	1	3	3	5
Raczej tak	45	30	44	52	52	39	36	35	17	21
Raczej nie	40	48	33	24	28	36	42	37	35	43
Zdecydowanie nie	9	14	10	8	7	12	11	12	32	24
Trudno powiedzieć	3	6	9	9	4	9	10	12	13	8

OPINIE NA TEMAT STOSOWANIA KARY ŚMIERCI

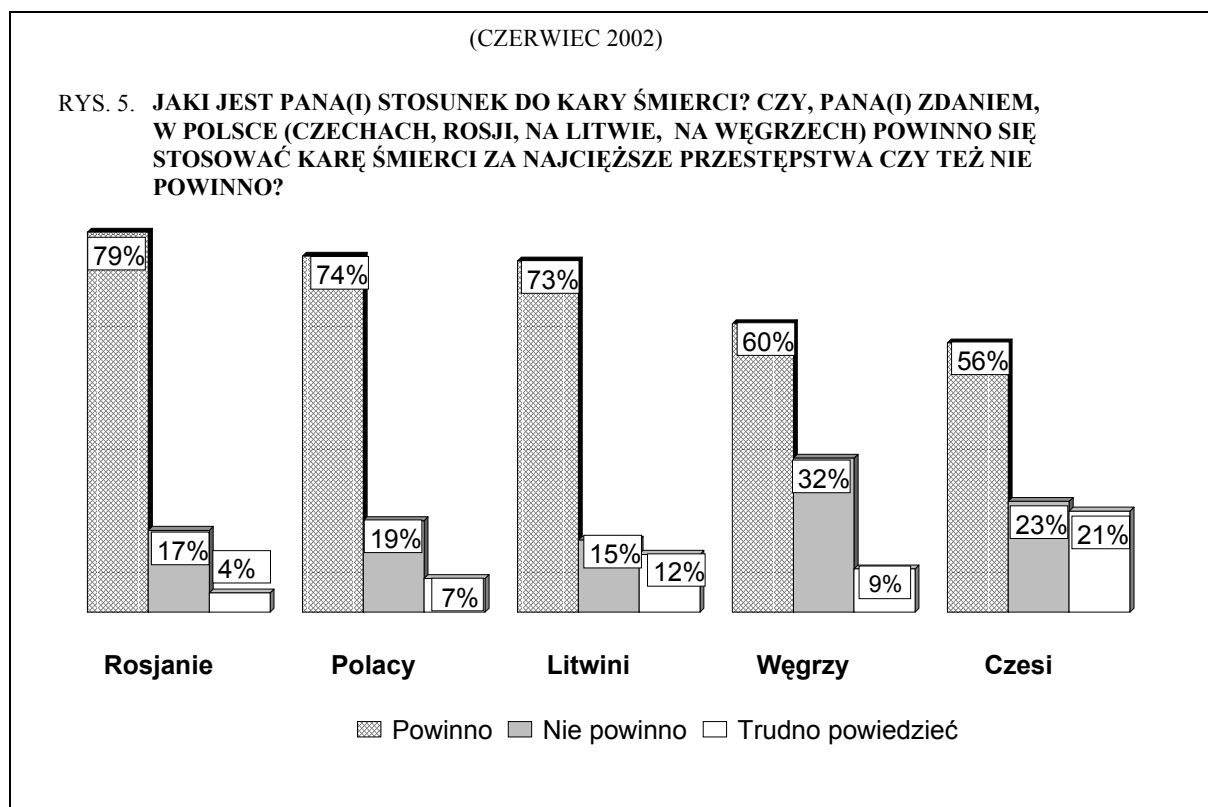
Mimo iż w omawianych krajach kara śmierci nie jest wykonywana, w każdym z nich większość respondentów opowiada się za jej stosowaniem, jeśli zostaną popełnione najcięższe przestępstwa. Zróżnicowana jest jedynie skala poparcia.

Stosunkowo najmniej zwolenników karania śmiercią za najcięższe przestępstwa jest w Czechach (56%). Warto jednak zauważyć, że w Republice Czeskiej odsetek przeciwników kary śmierci jest jedynie nieznacznie wyższy niż w Polsce, a wyraźnie większa grupa niż w pozostałych krajach nie ma wyrobionego zdania na ten temat.

Na Węgrzech jest trochę więcej zwolenników (ale i przeciwników) tej kary niż w Czechach - trzy piąte Węgrów opowiada się za jej stosowaniem. W Polsce i na Litwie odsetki zwolenników kary śmierci są znacznie wyższe niż w Czechach i na Węgrzech. W każdym z tych krajów blisko trzy czwarte dorosłych chce jej stosowania. Najbardziej restrykcyjni w tej sprawie są Rosjanie - ponad trzy czwarte z nich (79%) opowiada się za stosowaniem kary śmierci za najcięższe przestępstwa.

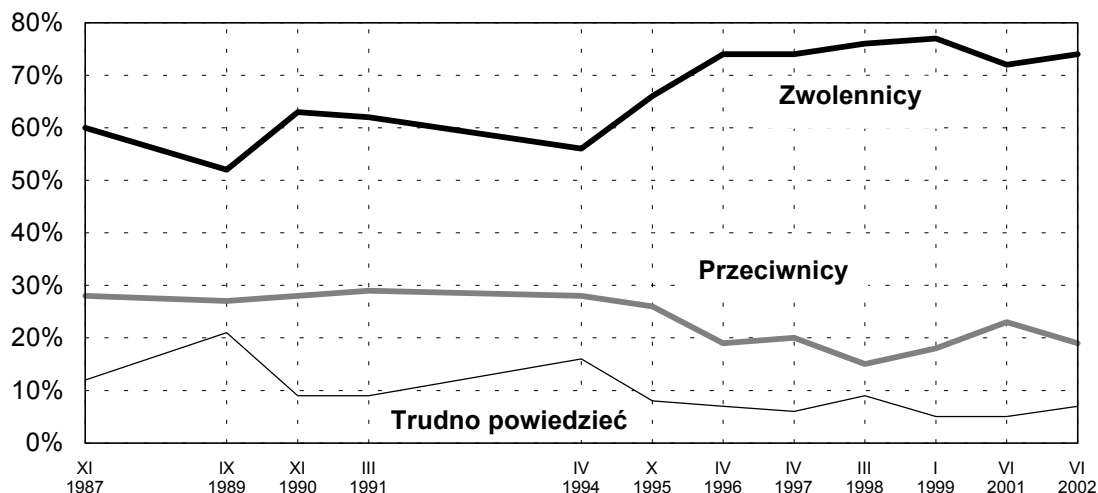
Tabela 5

Jaki jest Pana(i) stosunek do kary śmierci? Czy, Pana(i) zdaniem, w Polsce (Czechach, Rosji, na Litwie, na Węgrzech) powinno się stosować karę śmierci za najcięższe przestępstwa czy też nie powinno?	Węgrzy		Polacy		Czesi		Litwini		Rosjanie	
	VI '01	VI '02	VI '01	VI '02	VI '01	VI '02	VI '01	VI '02	VI '01	VI '02
	w procentach									
Powinno	64	60	72	74	58	56	76	73	72	79
Nie powinno	29	32	23	19	22	23	15	15	19	17
Trudno powiedzieć	7	9	5	7	20	21	9	12	9	4

Poparcie dla przywrócenia kary śmierci w Polsce jest stosunkowo stabilne i utrzymuje się od 1996 roku na zbliżonym poziomie (ponad 70%).

RYS. 6. STOSUNEK POLAKÓW DO KARY ŚMIERCI

W latach 1987 i 1989 pytanie brzmiało: „Dużo dyskutuje się obecnie nad stosowaniem kary śmierci. Czy widzi Pan(i) potrzebę stosowania takiego wyroku przez sądownictwo w Polsce?” (odpowiedzi: „tak” - „nie”). W latach 1990-1997 pytaliśmy: „Jaki jest Pana(i) stosunek do kary śmierci? Czy jest Pan(i) za zniesieniem czy też za utrzymaniem kary śmierci?” (odpowiedzi: od „zdecydowanie za utrzymaniem” do „zdecydowanie za zniesieniem”). W roku 1998 zapytaliśmy: „Czy, Pana(i) zdaniem, byłoby słuszne czy też niesłuszne przywrócenie kary śmierci za zabójstwo?” (odpowiedzi: od „zdecydowanie słuszne” do „zdecydowanie niesłuszne”). W roku 1999 i 2001 pytanie brzmiało: „Jaki jest Pana(i) stosunek do kary śmierci? Czy w Polsce powinno się stosować karę śmierci za najcięższe przestępstwa czy też nie powinno?” (odpowiedzi: od „zdecydowanie powinno” do „zdecydowanie nie powinno”).

Na tle innych krajów Polacy stosunkowo dobrze oceniają działalność policji zarówno w najbliższej okolicy, jak i w skali kraju. Dzieje się tak, mimo iż na tle Czech i Węgier Polska jest postrzegana jako kraj stosunkowo mało bezpieczny. Wśród omawianych społeczeństw szczególnie negatywnymi ocenami bezpieczeństwa zarówno najbliższej okolicy, jak i kraju wyróżniają się Rosjanie. Oni też najgorzej oceniają pracę policji - nie tylko w całym kraju, ale i w miejscu zamieszkania.

Opracował
Michał WENZEL